

TEISINĖS SISTEMOS NUOSTATŲ ĮGYVENDINIMAS
VIEŠOJO SAUGUMO SRITYJEVytautas Kurpuvesas *
Marius Sargevičius **

Mykolo Romerio universiteto Teisės fakulteto Administracinės teisės ir proceso katedra
Ateities g. 20, LT-08303 Vilnius
Telefonas 271 45 45
Elektroninis paštas atk@mruni.lt

Pateikta 2006 m. birželio 8 d., parengta spausdinti 2006 m. gruodžio 1 d.

Santrauka. Straipsnyje nagrinėjamos Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos vidaus tarnybos dalinių reorganizavimo problemos ir pateikiami galimi jų sprendimai. Dalinių reorganizavimo problemos aktualios dėl kelių priežasčių: nesutaria ma dėl dalinių būsimos teisinės formos; keltinas klausimas, ar reorganizuodamas dalinius Seimas neviršija savo kompetencijos; abejotinas dalinių veiklos legitimumas; daliniuose tarnaujančių pareigūnų veiklos tęstinumo (teisinio tikrumo ir teisėtų lūkesčių) problema. Tai lemia būtinybę greitai rasti šių problemų sprendimus.

Pagrindinės sąvokos: Vidaus reikalų ministerija, vidaus tarnybos daliniai, viešojo saugumo dalinys, reorganizacija.

IŽANGA

Temos aktualumas. Nuo 1998 m. Lietuvoje vyksta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1991 m. spalio 10 d. nutarimu Nr. 415 įkurtų ir vidaus reikalų ministrui pavaldžių Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos vidaus tarnybos dalinių (toliau – daliniai) reorganizavimas. Pirmieji du reorganizavimo etapai praėjo be didesnių diskusijų ir problemų. Vadovaujantis tuo metu galiojusia Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo pagrindų įstatymo priedėlio 19 skyriaus „Policijos pajėgos“ nuostata, kad policijos daliniai formuojami tik profesionalios tarnybos pagrindais, o privalomoji karo tarnyba policijoje neatliekama, daliniuose buvo atsisakyta būtinosios karo tarnybos karių tarnybos. Vykdam Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. gruodžio 30 d. nutarimą Nr. 1497 „Dėl priemonių laisvės atėmimo ir kardomojo kalnimo įstaigų veiklai pertvarkyti“ [1], Kalėjimų departamentui prie Lietuvos Respublikos teisin-

gumo ministerijos buvo perduota laisvės atėmimo įstaigų apsaugos funkcija. Tokie pertvarkymai nulėmė dalinių organizacinės struktūros, valdymo išteklių ir tarnybos organizavimo pokyčius, kuriuos turėjo vainikuoti vidaus reikalų ministrui pavaldžių specializuotų policijos dalinių įkūrimas [2, 7 punktas].

Taigi po dviejų dalinių reorganizavimo etapų susidurta su rimta problema, kuri neišspręsta iki šiol: dalinių teisinio statuso problema. Ši problema savo ruožtu kelia ir kitą problemą – dalinių reorganizavimo problemą.

Tyrimo objektas: dalinių esamo ir būsimio teisinio statuso nustatymo ir reorganizavimo problemos.

Tyrimo tikslas: išanalizuoti dalinių reorganizavimo teises prielaidas ir pateikti pasiūlymus dėl dalinių būsimio teisinio statuso ir jų reorganizavimo.

Tyrimo metodai: istorinis, lyginamasis, analitinis kritinis metodai.

* Mykolo Romerio universiteto Teisės fakulteto Administracinės teisės ir proceso katedros lektorius.

** Mykolo Romerio universiteto Teisės fakulteto Administracinės teisės ir proceso katedros lektorius.

1. DALINIŲ VEIKLOS ADMINISTRACINIS TEISINIS REGLAMENTAVIMAS

Nuo pat dalinių sukūrimo jų veiklos bei tarnybos juose teisinis reglamentavimas pasižymėjo painumu ir nuoseklios, logiškos teisinės bazės nebuvimu.

Karininkų ir puskarininkų, tarnavusių pagal sutartis, tarnybą daliniuose reglamentavo Tarnybos Lietuvos Respublikos vidaus reikalų sistemoje statusas, tikrosios tarnybos puskarininkų ir eilinių tarnybą – Lietuvos Respublikos krašto apsaugos tarnybos įstatymas, darbininkų ir tarnautojų darbinę veiklą – darbo įstatymai. Visiems šiems asmenims buvo taikoma vienoda darbo užmokesčio sistema, taikyta krašto apsaugos sistemoje, tuo tarpu dalinių karininkams ir puskarininkiams, tarnaujantiems pagal sutartis, tikrosios tarnybos puskarininkiams ir eiliniams taikytos Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytos vidaus reikalų sistemos pareigūnams socialinės garantijos, o darbininkų ir tarnautojų socialines garantijas nustatė darbo įstatymai.

Vidaus tarnybos daliniai buvo formuojami Lietuvos Respublikos piliečių prievolės, savanoriškumo ir sutarčių principais. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos laikinuoju krašto apsaugos prievolės įstatymu, Krašto apsaugos departamentas vykdė naujokų šaukimą tikrojon krašto apsaugos tarnybon. Jie pagal Vidaus reikalų ministerijos paraiškas buvo siunčiami tarnauti į dalinius [3].

Gausumu pasižymėjo ir dalinių veiklą reglamentuojantys teisės aktai. Dalinių uždavinius ir funkcijas nustatė Vidaus reikalų ministerijos vidaus tarnybos dalinių nuostatai. Savo veikloje daliniai vadovavosi Lietuvos Respublikos Konstitucija (Pagrindiniu Įstatymu), Lietuvos Respublikos laikinuoju krašto apsaugos prievolės įstatymu ir Lietuvos Respublikos krašto apsaugos tarnybos įstatymu, Lietuvos Respublikos policijos įstatymu, Lietuvos Respublikos laikinuoju vidaus tarnybos įstatymu, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais ir potvarkiais, Tarnybos Lietuvos Respublikos vidaus reikalų sistemoje statutu, krašto apsaugos tarnybos tvarką nustatančiais drausmės, vidaus tarnybos, sargybos, rikiuotės statutais, Vidaus reikalų ministerijos norminiais aktais [3, 2 punktas].

Kokybinis vidaus reikalų įstaigų veiklos ir tarnybos jose reglamentavimas iš esmės pasikeitė priėmus Vidaus tarnybos statutą [4]. Šiame statute daliniai nebuvo įvardyti kaip vidaus reikalų įstaigos, todėl kilo dalinių veiklos legitimumo problema, nes Vidaus tarnybos statute tapo neaiškus vidaus reikalų įstaigų statusas, vieta vidaus tarnybos sistemoje bei veiklos teisinis pagrindas. Susiklosčiusi padėtis neigiamai vertintina teisėtų lūkesčių ir teisinio tikrumo principų požiūriu. Dalinių pareigūnai keletus metus gyvena nežinioje, neaiškus jų teisinis statusas, taikytinos socialinės garantijos.

Paminėtina, kad daliniai disponuoja šaunamaisiais ginklais, specialiosiomis priemonėmis ir specialiąja technika, kuriuos panaudojus dalinių pareigūnams vykdant pavestas funkcijas, gali kilti sunkių padarinių. Atsižvelgiant į tai dalinių veikla (taip pat ir šaunamųjų ginklų, specialiųjų priemonių ir technikos naudojimas) turėtų būti

kaip galima greičiau reglamentuoti aukščiausią teisinę galią turinčiu teisės aktu – įstatymu. Koks tai turėtų būti įstatymas, priklauso nuo to, koks bus dalinių teisinis statusas – ar policijos įstaigos, ar įstaigos prie ministerijos.

2. DALINIŲ REORGANIZAVIMO Į SPECIALIZUOTĄ POLICIJOS ĮSTAIGĄ GALIMYBĖS

Vadovaujantis Vidaus reikalų ministerijos vidaus tarnybos dalinių reorganizavimo į specializuotus policijos dalinius tvarkos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. liepos 15 d. nutarimu Nr. 888, 7 punktu, daliniai turėjo būti reorganizuoti į *specializuotus policijos dalinius*, vadovaujantis vėlesniais teisės aktais – į *viešojo saugumo dalinius* [5], *Policijos viešojo saugumo dalinį (tarnybą)* [4, 6], *Viešojo saugumo tarnybą* [7].

Vadovaujantis šiuo metu galiojančia Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo pagrindų įstatymo priedėlio 19 skyriaus 3 dalimi, daliniai turi būti reorganizuoti į policijos viešojo saugumo dalinį (tarnybą), kuris būtų tiesiogiai pavaldus vidaus reikalų ministrui. Šio dalinio (tarnybos) funkcijos ir panaudojimo tvarka turėtų būti reglamentuota Policijos veiklos įstatyme. Tokia įstatymo norma kritikuotina keliais aspektais:

1) *dėl policijos viešojo saugumo dalinio (tarnybos) tiesioginio pavaldumo vidaus reikalų ministrui*. Vadovaujantis Europos policijos etikos kodekso II skyriaus 4 punktu, teisės aktai, reglamentuojantys policijos veiklą, turi būti aiškūs ir tikslūs. Vadovaujantis Policijos veiklos įstatymo [8] 11 straipsniu, policijos sistemą sudaro Policijos departamentas prie VRM (steigiamas Vyriausybės), teritorinės, policijos profesinio ugdymo bei specializuotos policijos įstaigos (steigiamos policijos generalinio komisaro). Tokia sistema, manome, visiškai atitinka Europos Tarybos Parlamentinės Asamblėjos 1979 m. gegužės 8 d. rezoliucija 690(1979) priimtos Deklaracijos dėl policijos A skyriaus „Deontologija“ [9] 10 punktą, nustatantį, kad turi būti nustatyta aiški hierarchinė sistema, kuri leistų nustatyti valdžios organą, atsakingą už policijos pareigūno veiksmus arba neveikimą, taip pat Lietuvos policijos reformos metmenis, patvirtintus Vyriausybės 1997 m. gruodžio 3 d. nutarimu Nr. 1336 [10], nustatančius, kad turi būti supaprastinta policijos vidaus struktūra.

Vadovaujantis Vidaus tarnybos statutu (4 straipsnio 2 punktas), policijos viešojo saugumo dalinys (tarnyba) nėra vidaus reikalų centrinė įstaiga ir turėtų būti pavaldė vienai centrinei įstaigai.

Atsižvelgiant į galiojančiuose teisės aktuose vartojamą dalinio (tarnybos) pavadinimą ir jo funkcijas akivaizdu, kad dalinys (tarnyba) turi turėti specializuotos policijos įstaigos statusą ir būti pavaldus Policijos departamentui. Vadovaudamasis Vyriausybės įstatymo [11] 26 straipsnio 3 dalies 10 punktu, ministras įstaigų prie ministerijos veiklą koordinuoja ir kontroliuoja *per šių įstaigų vadovus*. Nuostata, kad dalinys (tarnyba) yra *tiesiogiai pavaldus* vidaus reikalų ministrui, yra beprasmiškas ir negali būti įgyvendinamas.

2) dėl policijos viešojo saugumo dalinio (tarnybos) funkcijų ir naudojimo tvarkos reglamentavimo Policijos veiklos įstatyme. Vadovaujantis Europos policijos etikos kodekso II skyriaus 4 punktu, teisės aktai, reglamentuojantys policijos veiklą, turi būti aiškūs ir tikslūs. Policijos veiklos įstatymas nereglementuoja policijos įstaigų funkcijų ir jų tvarkos, tai yra policijos įstaigos nuostatų dalykas.

3) dėl policijos viešojo saugumo dalinio (tarnybos) priskyrimo ginkluotosioms pajėgoms. Vadovaujantis tarptautiniais dokumentais (pavyzdžiui, Europos Tarybos Parlamentinės Asamblėjos 1979 m. gegužės 8 d. rezoliucija 690(1979) priimtos Deklaracijos dėl policijos C skyrius „Karas ir kiti išimtiniai atvejai – svetimos šalies okupacija“), kilus karui ir priešui okupavus šalį policijos pajėgos nepriskiriamos ginkluotosioms pajėgoms ir turi toliau vykdyti savo funkcijas, o policijos pareigūnas neįgyja kario statuso ir privalo ir toliau eiti savo pareigas, ginti asmenis, turtą ir visuomenės interesus. Vadovaujantis Policijos veiklos įstatymo 5 straipsniu, Europos policijos etikos kodekso, patvirtinto Europos Tarybos Ministrų Komiteto rekomendacija Rec. (2001) 10, I skyriumi, į policijos funkcijas neįeina krašto gynyba karo metu ginkluotųjų pajėgų sudėtyje.

4) dėl dalinių reorganizavimo į policijos viešojo saugumo dalinį (tarnybą) teisinių galimybių. Šios Nacionalinio saugumo pagrindų įstatymo nuostatos teisiškai komplikuoja dalinių reorganizavimo į policijos viešojo saugumo dalinį (tarnybą) procesą. Daliniai yra sukurti Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir įsteigti vidaus reikalų ministro. Vadovaujantis Biudžetinių įstaigų įstatymu [12], dalinius reorganizuoti gali tik jų steigėjas, t. y. vidaus reikalų ministras, tačiau policijos viešojo saugumo dalinys (tarnyba) – tai specializuota policijos įstaiga, kurią, vadovaujantis Policijos veiklos įstatymu, gali įsteigti tik policijos generalinis komisaras.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad būtina pakeisti Nacionalinio saugumo pagrindų įstatymo nuostatas, reglamentuojančias dalinių reorganizavimą. Būtina atsakyti nuostatų dėl policijos viešojo saugumo dalinio (tarnybos) tiesioginio pavaldumo vidaus reikalų ministrui bei dėl policijos viešojo saugumo dalinio (tarnybos) priskyrimo ginkluotosioms pajėgoms. Antra, būtina nustatyti, kad policijos viešojo saugumo dalinio (tarnybos) funkcijas ir panaudojimo tvarką nustato įstatymų blanketinės normos. Vis dėlto ir tai neišspręstų dalinių reorganizavimo į policijos viešojo saugumo (dalinį) teisinių galimybių problemos – būtų pažeista Policijos veiklos įstatymo nuostata, nustatanti, kad sprendimą dėl specializuotos policijos įstaigos steigimo priima policijos generalinis komisaras. Siūlytinas kitas galimas dalinių reorganizavimo variantas – jų reorganizavimas į įstaigą prie Vidaus reikalų ministerijos, kuri galėtų būti pavadinta Viešojo saugumo tarnyba, kaip siūlė Vidaus reikalų ministerija ir Vyriausybė.

3. DALINIŲ REORGANIZAVIMO Į ĮSTAIGĄ PRIE MINISTERIJOS GALIMYBĖS

Šis reorganizavimo variantas priimtinas tuo, kad būtų išvengta tų negatyvių padarinių, kurių nepavyktų išvengti dalinius reorganizavus į specializuotą policijos įstaigą.

Pirma, dalinių reorganizavimas į specializuotą policijos įstaigą prieštarautų Bausmių vykdymo kodekso [13] nuostatomis dėl bausmių vykdymą užtikrinančių (konvojuojančių, masines riaušes slopinančių) institucijų sistemos. Bausmių vykdymo kodekso nuostatos kaip atskiras struktūras nurodo policiją ir Vidaus reikalų ministerijos viešojo saugumo pajėgas. Be to, šio kodekso nuostatos nustato, kad nuteistus asmenis konvojuoja ne policija, o Vidaus reikalų ministerijos viešojo saugumo pajėgos.

Antra, būtų panaikinta galimybė karo atveju sustiprinti ginkluotąsias pajėgas, t. y. policijos viešojo saugumo dalinius priskirti ginkluotosioms pajėgoms karo atveju, nes, kaip minėjome, vadovaujantis tarptautinių dokumentų nuostatomis, kilus karui ir priešui okupavus šalį policijos pajėgos negali būti priskiriamos ginkluotosioms pajėgoms ir turi toliau vykdyti savo funkcijas, o policijos pareigūnas neįgyja kario statuso ir privalo toliau eiti savo pareigas, ginti asmenis, turtą ir visuomenės interesus.

Trečia, nebūtų užtikrinta, kad šalyje bus nuolat parengti ir sukomplektuoti bet kuriuo momentu pasirengę veikti ir kitoms visuomenės saugumą užtikrinančioms institucijoms padėti pasirengę viešosios tvarkos atkūrimo ir palaikymo ekstremalių situacijų (masinės riaušės kalėjimuose, masinių renginių metu, masiniai gaisrai, potvyniai ir kt.) atveju mobilūs padaliniai. Šių dalinių buvimo policijos sistemoje atveju atsiranda didelė tikimybė (tą įrodė Prancūzijos praktika), kad dalinių pareigūnai yra orientuoti tik viešosios policijos funkcijas, t. y. išskaidomi nedidelėmis kuopomis po visą šalies arba jos teritorinio vieneto teritoriją viešosios policijos funkcijoms atlikti ir, susiklosčius ekstremaliai situacijai, dalinių pareigūnai į bendrą, galinčią operatyviai veikti, visumą nesurenkami arba surenkami per ilgą laiką, todėl daliniai naudojami neoperatyviai ir net pavėluotai, o tai neišvengiamai sukelia neigiamų padarinių (žmonių aukos, didelė materialinė žala ir kt.).

Ketvirta, būtų pakenkta policijos, kaip institucijos, saugančios žmogaus teises ir laisves, teikiančios neatidėliotiną pagalbą asmenims, nukentėjusiems nuo nusikalstamų veikų, kitų teisės pažeidimų, užtikrinančios saugaus eismo priežiūrą ir kt., įvaizdžiui. Dalinių paskirtis iš esmės susijusi su jėgos naudojimu ekstremalių situacijų atveju prieš pačią visuomenę ir jos narius, todėl jų įtraukimas į policijos sistemą neatitiktų policijos, kaip visuomenę saugančios ir jai tarnaujančios institucijos, paskirties.

Penkta, Lietuvai neturint gilių demokratijos tradicijų, nevertėtų koncentruoti valstybės specialios jėgos „vienose rankose“. Susimąstyti verčia ir interneto portalo *Delfi* publikuojami žodžiai neva „Politikos kuluaruose nuogaštajama, kad politiškai nebrandžioje Lietuvoje

vidaus reikalų ministrui, t. y. politinei figūrai, pavaldūs daliniai gali būti atgręžti prieš visuomenę“ [14]. Nejaugi politikai abejoja politikais? Nesiimame ieškoti atsakymų į šį retorinį klausimą, tačiau čia reikia pasakyti, kad dalinius reorganizavus į įstaigą prie ministerijos, daliniams vidaus reikalų ministras vadovautų ne tiesiogiai, o per šių dalinių vadus, kurie būtų atsakingi už dalinių veiklą. Analogiškai vidaus reikalų ministras vadovauja ir kitoms įstaigoms prie Vidaus reikalų ministerijos: Policijos departamentui, Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybai, Valstybės sienos apsaugos tarnybai, Vadovybės apsaugos departamentui ir kitoms. Policijos departamento padėtis čia yra specifinė. Policijos generalinis komisaras į pareigas skiriamas Respublikos Prezidento, o ne vidaus reikalų ministro. Tai mažina civilių asmenų galimybes¹ kontroliuoti policiją, todėl ar vertėtų plėsti policijos galias funkcinio požiūriu?

Stebint dalinių reorganizavimo procesą galima matyti, kad ši problema periodiškai sulaukia ir žiniasklaidos dėmesio. Blika tik apgailistauti, kad žiniasklaidos pateikiama informacija ir interpretacijos neviseškai atitinka objektyvią tikrovę, pateikiami tik politikų komentarai, o šios srities specialistų nuomonė ignoruojama.

4. DALINIŲ REORGANIZAVIMO SUBJEKTO PROBLEMA

Analizuojant dalinių reorganizavimą, stebina ir Seimo dėmesys bei pozicija šiuo klausimu. Jokia kita tokio statuso įstaiga kaip daliniai nėra sulaukusi tokio Seimo dėmesio, kad jos reorganizavimas būtų reglamentuojama viename iš svarbiausių Lietuvos teisės aktų – Nacionalinio saugumo pagrindų įstatyme, kurio paskirtis yra nustatyti Lietuvos nacionalinio saugumo užtikrinimo pagrindus, o ne spręsti vienkartinio pobūdžio teisės taikymo problemas.

Be to, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Konstitucijos [15] 94 straipsnio 1 punktu, garantuoti viešąją tvarką yra Lietuvos Respublikos Vyriausybės pareiga, o, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstatymo 22 straipsnio 8 punktu, įstaigų prie ministerijų steigimas, reorganizavimas ir likvidavimas yra Vyriausybės kompetencija. Ši Lietuvos Respublikos Vyriausybės teisė formuoti įstaigų sistemą, padėsiančią Vyriausybei tinkamai įgyvendinti jos uždavinius ir vykdyti funkcijas, ypač svarbi. Tai yra viena iš būtinų sąlygų įgyvendinti pavestas funkcijas. Vyriausybės kompetencijos ir nuomonės jai Konstitucijos priskirtu klausimu nepaisymas gali sukelti sunkių padarinių demokratijai mūsų valstybėje, nes taip trinama įstatymų leidžiamosios ir įstatymų vykdomosios valdžios riba, jų atskyrimas yra vienas svarbiausių konstitucinių demokratinės valstybės principų.

Be to, kaip jau minėta, biudžetines įstaigas reorganizuoti gali tik jas įsteigusios institucijos, todėl dalinius reorganizuoti turėtų Vyriausybė ir Vidaus reikalų minis-

terija. Čia Vyriausybė visiškai ignoruojama. Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2004 m. gegužės 5 d. nutarimu Nr. 552 pateikė Seimui svarstyti Lietuvos Respublikos viešojo saugumo tarnybos įstatymo bei kitų įstatymų projektus (IXP-3515, 3516), kuriuos priėmus Vidaus tarnybos daliniai būtų reorganizuoti į įstaigą prie Vidaus reikalų ministerijos – Viešojo saugumo tarnybą. Pažeidžiant Seimo statuto nuostatas sprendimas dėl šių projektų Seime nėra priimtas. Tik 2006 m. balandžio 10 d. grupė Seimo narių užregistravo Lietuvos Respublikos viešojo saugumo tarnybos įstatymo projektą (XP-1284). Blika tikėtis, kad įstatymų leidėjas ilgai neužtruks priimdamas šį įstatymą.

Išanalizavus dalinių reorganizavimo eigą ir galimybes, formuluotinos išvados ir rekomendacijos:

IŠVADOS

1. Įgyvendinant šiuo metu galiojančią Nacionalinio saugumo pagrindų įstatymą, šio įstatymo nuostata dėl policijos viešojo saugumo dalinio (tarnybos) tiesioginio pavaldumo vidaus reikalų ministrui praktiškai nebūtų įgyvendinta ir taptų tuščia deklaracija. Tai prieštarautų teisėtumo principui.

2. Policijos viešojo saugumo dalinio (tarnybos) funkcijas ir naudojimo tvarką reglamentavus Policijos veiklos įstatyme, šis įstatymas prarastų savo vidinę logiką. Tai prieštarautų įstatymų ir kitų teisės norminių aktų rengimo tvarkos įstatymui bei kitiems teisės aktams.

3. Dalinius reorganizavus į policijos viešojo saugumo dalinį (tarnybą), būtų prarasta galimybė priskirti juos ginkluotosioms pajėgoms.

4. Nacionalinio saugumo pagrindų įstatymo nuostatos, reglamentuojančios dalinių reorganizavimą, prieštarauja teisės aktams, nustatantiems Vyriausybės, Vidaus reikalų ministerijos ir policijos generalinio komisaro kompetenciją. Dalinių reorganizavimo klausimą siūlytina palikti spręsti Vyriausybei kartu su Vidaus reikalų ministerija, atsižvelgiant į dalinių vadovaujančio personalo nuomonę.

5. Tinkamiausias dalinių teisinis statusas – įstaiga prie Vidaus reikalų ministerijos, nes šis dalinių teisinis statusas dabartinėmis Lietuvos sąlygomis pranašesnis už dalinių reorganizavimą į specializuotą policijos įstaigą.

LITERATŪRA

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. gruodžio 30 d. nutarimas Nr. 1497 „Dėl priemonių laisvės atėmimo ir kardomojo kalinimo įstaigų veiklai pertvarkyti“ // Valstybės žinios, 1998, Nr. 1–17.
2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. liepos 15 d. nutarimas Nr. 888 „Dėl Vidaus reikalų ministerijos vidaus tarnybos dalinių reorganizavimo į specializuotus policijos dalinius tvarkos patvirtinimo“ // Valstybės žinios, 1998, Nr. 65-1895.
3. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1991 m. spalio 10 d. nutarimas Nr. 415 „Dėl Vidaus reikalų ministerijos vidaus tarnybos dalinių sukūrimo ir šių dalinių nuostatų patvirtinimo“ // Valstybės žinios, 1991, Nr. 31-846.

¹ Vidaus reikalų ministras gali tik *rekomenduoti* policijos generaliniam komisarui panaikinti pastarojo sprendimus (Policijos veiklos įstatymo 7 straipsnio 5 punktas).

4. Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto patvirtinimo įstatymas // Valstybės žinios, 2003, Nr. 42-1927.
5. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. gruodžio 22 d. nutarimas Nr. 1609 „Dėl Vidaus reikalų sistemoje tarnaujančių privalomosios pradinės karo tarnybos karių atsisakymo ir Vidaus reikalų ministerijos vidaus tarnybos dalinių reorganizavimo į viešojo saugumo dalinių programos patvirtinimo“ // Valstybės žinios, 2001, Nr. 108-3971).
6. Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo pagrindų įstatymas // Valstybės žinios, 1997, Nr. 2-16.
7. Lietuvos Respublikos viešojo saugumo tarnybos įstatymo projektas (XP-1284) / adresas internete: http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=273661&p_query=&p_tr2=
8. Lietuvos Respublikos policijos veiklos įstatymas // Valstybės žinios, 2000, Nr. 90-2777.
9. Deklaracija dėl policijos, priimta Europos Tarybos Parlamentinės Asamblėjos 1979 m. gegužės 8 d. rezoliucija Nr. 690 // Katuoka S. Policija ir žmogaus teisės. – Vilnius: Europos Tarybos informacijos ir dokumentacijos centras, 1998.
10. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. gruodžio 3 d. nutarimas Nr. 1336 „Dėl Lietuvos policijos reformos metmenų“ // Valstybės žinios, 1997 12 10, Nr. 112-2843.
11. Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstatymas // Valstybės žinios, 1994, Nr. 43-772.
12. Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymas // Valstybės žinios, 1995, Nr.104-2322.
13. Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodeksas // Valstybės žinios, 2002, Nr. 73-3084.
14. Kalbos dėl vidaus tarnybos pulkų - politinėje taryboje / adresas internete: www.delfi.lt/archive/article.php?id=8409236
15. Lietuvos Respublikos Konstitucija // Valstybės žinios, 1992, Nr. 33-1014.

IMPLEMENTATION OF THE LEGAL SYSTEM RULES IN THE FIELD OF PUBLIC SECURITY

Vytautas Kurpuvešas *

Marius Sargevičius **

Mykolas Romeris University

S u m m a r y

Since 1998, a reorganisation of internal regiments of the Ministry of the Interior of the Republic of Lithuania (referred to as regiments) has been going on in Lithuania. First two stages of the reorganisation have passed without major discussions or problems: regiments no longer use draftsmen of national mandatory military service, the function of supervision of detention facilities has been commissioned to the Prisons Department under the Ministry of Justice of the Republic of Lithuania. Such a reform necessitated changes in the organisational structure, resource management and functions, which should have been culminated in creation of specialised police forces subordinated to the Minister of the Interior.

The article discusses the issues pertaining to legal status and reorganisation of the regiments.

Since the creation of regiments, legal regulation of activities and service was noted for its complexity and lack of coherent, logic legal basis. The quality of regulation of activities and service in the regiments has changed once the Statute of Internal Service was adopted. However, in the Statute, regiments were not listed in the system of interior, and the problem of legitimacy of regiments arose. Since regiments were not listed as agencies of interior, their status, place in the system and legal basis were unclear. Such situation should be treated as a negative one from the perspective of legitimate expectations and legal certainty. Officers of the regiments have to work in such an uncertainty, their legal status is unclear as there are the applicable social guarantees.

The article discusses two possible options for reorganisation: reforming the regiments into special police forces or into an agency under the Ministry. The latter is suggested since problematic outcomes could be avoided, which would arise should they be reformed into special police forces: 1) reforming regiments into special police forces would run against the Code of Punishment which regulates the institutional framework of agencies ensuring the execution of punishments (convoy, riot control); 2) an option to support armed forces in case of war would be lost; 3) it would not be ensured that there are mobile response forces ready to act and support other law enforcement authorities for restoration of public order and support in emergency situations (riots in prisons; during mass events; wide fires; floods, etc.); 4) damage would be done to the image of the police as an institution protecting human rights and freedoms, providing assistance to persons who suffered from criminal acts and other law infringements, ensuring supervision of traffic, etc.; 5) Lithuania does not have long-running democratic traditions, therefore it should not be purposeful to concentrate special forces in “same hands”.

It is suggested that the reform of the regiments should be decided by the Government together with the Ministry of the Interior, taking into account the opinion of the management of the regiments.

Keywords: the Ministry of the Interior, internal regiment, reorganisation.

* Lecturer of Department of Administrative Law and Procedure of Law Faculty of Mykolas Romeris University.

** Lecturer of Department of Administrative Law and Procedure of Law Faculty of Mykolas Romeris University.